

теріал і як він повинен засвоюватися студентами? Як управляти якістю освіти та здійснювати оцінку її ефективності? Хто повинен мати доступ до вищої юридичної освіти і як здійснювати відбір до юридичних вузів? Яким чином фінансувати юридичні? Яким має бути вплив держави на діяльність юридичних вузів і систему юридичної освіти тощо? У пошуках відповідей на ці питання слід завжди пам'ятати про традиційної духовної та культурологічної місії вузів, що полягають у їх функціонуванні в якості наукових і інтелектуальних центрів розвитку будь-якого суспільства, де відбувається становлення демократичної професійно і соціально зрілої особистості юриста, покликаної викорінювати правовий нігілізм у суспільстві через затвердження і поширення високих стандартів правової освіти, освіченості культури.

Стаття надійшла до редакції 16.07.13.

О. В. Солдатенко,

д.ю.н., с.н.с., доцент,

проф. кафедри конституційного та адміністративного права
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРО ОКРЕМІ НЕДОЛІКИ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИПУСКНИКІВ-ЮРИСТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Підготовка кадрів високої якості — основне завдання вищих навчальних закладів в Україні, а високоякісні фахівці — основне бажання роботодавців.

Занадто тривалий і не зовсім успішний період переходу України на ринкові методи господарювання став причиною не тільки економічних, політичних «перекосів», але і морально-етичних негативних зрушень у свідомості населення України, зокрема молоді. Нівелювання основних життєвих цінностей, яке відбувається на рівні держави, не могло не позначитися і на відсутності в українців бажання вчитися, набувати високих професійних якостей.

У процесі роботи зі студентами випускних курсів упродовж останніх років, особливо при перевірці дипломних магістерських робіт, звітів з практики, часто зустрічаються ситуації, коли всі матеріали списані зі звітів чи робіт минулих років, захищених дисертаційних робіт, опублікованих монографій. Це свідчить не тільки про відсутність бажання у випускників виконати роботу на високому

якісному рівні, але й про їх невміння самостійно аналізувати відповідні явища чи процеси, робити узагальнення та самостійні висновки. Якщо раніше (до епохи суцільної Інтернетизації суспільства) студенти зобов'язані були працювати з першоджерелами у бібліотеках, то зараз копіюються і видаються за власні цілі частини наукових праць, взятих з електронних ресурсів.

На мій погляд, тематика дипломних магістерських робіт часто є банальною та традиційною, такою, що не несе у собі необхідність у самостійному мисленні. Наприклад, до чого спонукає така назва випускної роботи, як «Правові засади **становлення** інституту банкрутства в Україні»? Вона заплутує студента: такого інституту в Україні немає? Необхідно описати історичний аспект становлення такого інституту? Це зумовлює необхідність у грамотному та відповідальному ставленні викладачів кафедр до формулювання тем наукових робіт. М. В. Ломоносов при визначенні категорії «тема» писав, що це «Материя, сочинителю слова данная, обыкновенно бывает сложная идея, которая называется тема» [1, с. 110], яку доцільно розробляти достатньо глибоко.

Науковий керівник випускної роботи студента повинен не тільки мати змогу постійно спілкуватися зі своїми студентами в режимі он-лайн (через усі соціальні мережі, де студенти проводять більшу частину свого часу), але й під час усної бесіди, як найефективнішої форми взаємодії наукового керівника і студента, правильно скерувати вибір теми, пояснити методи дослідження, щоб студент зміг максимально проявити свою творчу самостійність і разом з цим повністю використати весь науковий капітал наукового керівника. При цьому фундаментом наукової роботи є самостійна робота студента над книгою, з виписками з прочитаного, з коментарями і власними думками [2, с. 82].

Таким чином, у вищій школі потрібно більше уваги приділяти таким дисциплінам, як філософія, соціологія, які навчають вільно мислити та роздумувати над проблемами життєдіяльності людства. При викладанні цих дисциплін особливу увагу викладачі повинні звертати не на здобуття студентами будь-якою ціною більшої кількості балів, а на їх вміння творчо і самостійно мислити.

Крім того, викладачам необхідно обов'язково, незважаючи на фінансові чи інші труднощі, відсутність вільного часу, відвідувати бази практики студентів і вимагати від них, щоб випускні роботи писалися тільки на реальних фактах діяльності підприємств, установ, організацій за минулі 2—3 та поточний роки.

У процесі перевірки випускних робіт також з'ясовується, що випускники не володіють методикою проведення наукових досліджень, не дотримуються наукового стилю викладення матеріалу: він часто носить суто публіцистичний характер; неправильно оформлюється список використаних джерел; у роботах зовсім відсутні соціологічні матеріали. Причиною такого стану, очевидно, є те, що студенти мало читають наукової літератури, і те, що у вищій школі на недостатньому рівні викладається курс «Основи наукових досліджень» і зовсім не приділяється увага вивченню стандартів оформлення відповідних матеріалів.

Тривалі спостереження за випускниками різних ВНЗ України, які приходять працювати після закінчення навчання, свідчать про:

1) низький рівень елементарної грамотності (маються на увазі граматичні помилки) — це може бути наслідком недостатньої уваги, яка приділяється граматиці, не тільки у вищій школі, але й у середній;

2) випускники не володіють навичками ведення діловодства, договірних відносин;

3) очевидно під час навчання на практичних заняттях студенти не достатньо працюють з первинними документами; задачі, які пропонуються студентам у вищій школі, повинні носити реальний прикладний характер, а їх якраз викладачі можуть розробити саме на підставі реальних звітів студентів про проходження практики;

4) не всі випускники вміють працювати в команді та на загальний результат, можливо ми не вчимо їх навичкам колективної роботи, не пропонуємо задач, які б вимагали спільного вирішення проблем тощо;

5) не прагнуть до самостійного мислення, самовдосконалення, популяризації підприємства (установи, організації), де працюють, та результатів своєї роботи (як-то публікації нарисів чи статей у місцевій пресі чи наукових досліджень — у наукових виданнях);

6) переважна більшість випускників апатичні, не знають Гімну, історії, літератури, культури України, що свідчить про недостатнє патріотичне виховання;

7) низький рівень знань іноземної мови підтверджує неефективність тих методів викладання, які використовуються нині у вищій школі. Упровадження у навчальний процес ефективних новітніх технологій вивчення мов — нагальна проблема, яка потребує негайного вирішення;

8) навіть високий рівень заробітної плати та інші методи стимулювання не спонукають випускників останніх десяти років до творчої діяльності, прояву ініціативи, народження нових ідей і проектів.

Ті випускники, які після закінчення вищого навчального закладу мають бажання залишитися працювати викладачами на кафедрі, обов'язково на належному рівні повинні вивчити та здати іспити з курсів «Психологія», «Педагогіка», «Риторика». Не зайвим було б і запровадження факультативу «Педагогічна майстерність», який би проводився в інтерактивній формі та мав на меті ознайомити слухачів з новими методиками викладання у вищій школі, продемонструвати «майстер-класи» відомих досвідчених викладачів. Це стане запорукою наявності високопрофесійних науково-педагогічних кадрів у ВНЗ, здатних на високому якісному рівні передати свої знання, вміння, навички, результати наукової роботи випускникам, які завдяки цьому стануть освіченими фахівцями у різних галузях знань і патріотами своєї Батьківщини.

Список використаних джерел

1. Ломоносов М. В. Полное собрание сочинений. Т. 7. Труды по филологии. — М.-Л. — 1952. — С. 110.

2. Бельский К. С. Руководство работой студента-юриста над научным сочинением по финансовому праву. Методологические аспекты. Часть 3. Сбор и систематизация материала. // Право и государство: теория и практика. — 2012. — №. 4 (88). — С. 80—87.

Стаття надійшла до редакції 28.08.13.

Ю. В. Журик,

к.ю.н., доцент

доцент кафедри правового регулювання економіки
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У нашому невеликому дослідженні ми торкнемося двох аспектів: рівня та якості викладання викладачами навчального матеріалу та позааудиторної підготовки студентів.

І. Розглядаючи питання навчання та підготовки студентів у вищих навчальних закладах, безумовно актуальним є питання *pi-*